

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-35, e-mail: spvr@rada.gov.ua

---

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

За дорученням Голови Верховної Ради України Д. О. Разумкова Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 2 грудня 2020 року (протокол № 55) проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (нова редакція) та інших законодавчих актів України (реєстр. № 3663), поданий народним депутатом України М.М. Папієвим.

Законопроектом за реєстр. № 3663 визначаються правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування, гарантії працюючих громадян щодо їх соціального захисту у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, охорони життя та здоров'я.

Уповноваженим органом управління в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку (далі – уповноважений орган управління) пропонується визначити Пенсійний фонд України та його територіальні органи, діяльність якого спрямовується і координується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення.

Прикінцевими та перехідними положеннями законопроекту передбачено:

- припинити виконавчу дирекцію Фонду соціального страхування України, управління та відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України шляхом приєднання до Пенсійного фонду України з 1 січня 2021 року;
- делегувати право визначити відповідними рішеннями порядок, черговість та інші питання, пов'язані з таким приєднанням, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення;
- визначити Пенсійний фонд України та його територіальні органи правонаступником Фонду соціального страхування України та його робочих органів щодо всіх прав, обов'язків та майна;
- припинити до 1 липня 2021 року Фонд соціального страхування України тощо.

При цьому законопроектом передбачено затверджувати за кожним з видом соціального страхування власну частку єдиного соціального внеску та складати окремі бюджети.

Крім цього, визначаються завдання Кабінету Міністрів України у здійсненні до 1 липня 2021 року модернізації системи державного соціального страхування та Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування для покращення обліку та контролю над здійсненням страхових виплат.

Також законопроектом пропонується врегулювати питання зарахування коштів від реалізації майна фондів соціального страхування на поповнення дохідної частини спеціальних бюджетів за видами соціального страхування.

На думку автора законопроекту, прийняття даного законопроекту дасть змогу:

- здійснювати належний контроль за цільовим спрямуванням коштів таких фондів;
- побудувати єдину сучасну інформаційну систему соціального страхування;
- суттєво зменшити адміністративні витрати системи соціального страхування, зекономлені кошти спрямувати на подолання дефіциту фондів соціального страхування;
- модернізувати розрізнені фонди соціального страхування і створити на базі Пенсійного фонду сучасний орган управління соціальним страхуванням за рахунок покращення їхніх операційних процесів та інфраструктури інформаційних технологій, а також за рахунок реструктуризації адміністративної та операційної спроможності цих фондів.

Підтримуючи загальну спрямованість законодавчої ініціативи слід зауважити на те, що законопроект, потребує доопрацювання з огляду на таке:

1. Пунктом 1 частини першої статті 1 запропонованої редакції Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» передбачаються такі види соціального страхування, як у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Водночас відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 чинної редакції Закону крім таких видів соціального страхування як у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності передбачено також і медичне соціальне страхування.

2. Пунктом 9 частини першої статті 1, частинами першою та другою статті 4 запропонованої редакції Закону передбачається встановити, що Пенсійний фонд України є самоврядною неприбутковою організацією і здійснює свою діяльність на підставі статуту, який затверджується його правлінням, здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно із затвердженим Кабінетом Міністрів України положенням.

Водночас, Кабінету Міністрів України пунктом 5 розділу VII Прикінцеві та перехідні положення законопроекту встановлюється завдання, зокрема, затвердити Положення про Пенсійний фонд України.

У зв'язку з чим виникає низка правових колізій.

3. Крім того, запропоноване автором законопроекту визначення Пенсійного фонду як самоврядної неприбуткової організації не узгоджується із пунктом 12 розділу XV «Прикінцеві положення Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», яким визначено, що перетворення Пенсійного фонду в неприбуткову самоврядну організацію здійснюється відповідно до окремо прийнятого спеціального Закону. До прийняття відповідного рішення Пенсійний фонд функціонує як центральний орган виконавчої влади.

4. До того ж при підготовці законопроекту не взято до уваги, що відповідно до статті 6 Основ законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – Основ) страховиками є цільові страхові фонди з пенсійного страхування; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, медичного страхування; страхування на випадок безробіття.

Згідно зі статтею 14 Основ страхові фонди є органами, які здійснюють керівництво та управління за визначеними законом видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Отже надання Пенсійному фонду повноважень із керівництва та управління загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань не узгоджується з нормами Основ. Проте, автором не запропоновано відповідних змін до Основ.

5. Частиною першою статті 18 запропонованої редакції Закону пропонується визначити страхові випадки, у разі настання одного з яких застрахованій особі надаватиметься допомога по тимчасовій непрацездатності у формі матеріального забезпечення, яке повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу). Водночас запропоновані положення законопроекту не враховують такого страхового випадку, що передбачено пунктом 51 частини першої статті 22 чинної редакції Закону, як період перебування у закладах охорони здоров'я, а також на самоізоляції під медичним наглядом у зв'язку з проведенням заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), а також локалізацію та ліквідацію її спалахів та епідемій.

Проект Закону в цій частині потребує перегляду.

6. Пунктом 2 частини першої статті 1 законопроекту передбачається встановити, що електронний реєстр листків непрацездатності – система накопичення, зберігання та використання інформації про видані, продовжені та обліковані листки непрацездатності, що створюється як складова частина реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Разом з тим, відповідно до пункту «у» частини першої статті 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування – організаційно-технічна система, призначена для накопичення, зберігання та використання інформації про збір та ведення обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, його платників та застрахованих осіб, що складається з реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб. Згідно з частиною другою статті 2 вказаного Закону виключно цим Законом визначаються, зокрема, склад, порядок ведення та використання даних

Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Водночас зазначеним Законом та згідно із запропонованими проектом Закону змінами до нього не передбачається, що електронний реєстр листків непрацездатності створюється як складова частина реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Отже законопроект в цій частині також потребує перегляду.

7. Відповідно до частини другої статті 17 законопроекту страховий стаж обчислюється за даними персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, що не передбачено Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

8. В положеннях законопроекту використовується новий термін «спеціальний бюджет», однак визначення цього терміну законопроект не містить. У чинному Бюджетному кодексі України таке визначення також відсутнє.

Доцільно унормувати в законопроекті правовідносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів органу управління відповідними видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

9. Абзац сорок восьмий пункту 3 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту потребує доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності в частині вживання слів «баз даних документів, що посвідчують особу, у тому числі недійсних, викрадених або втрачених» з огляду на те, що електронною інформаційно-телекомунікаційною системою, призначеною для зберігання, захисту, обробки, використання і поширення визначеної Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» інформації про особу та про документи, що оформлюються із застосуванням засобів Реєстру, із забезпеченням дотримання гарантованих Конституцією України свободи пересування і вільного вибору місця проживання, заборони втручання в особисте та сімейне життя, інших прав і свобод людини та громадянина, є Єдиний державний демографічний реєстр (абзац перший частини першої статті 4 вказаного Закону).

10. Положення законопроекту потребують уточнення з урахуванням норм Податкового кодексу України, законів України «Про Кабінет Міністрів України» «Про центральні органи виконавчої влади» «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», «Про житлово-комунальні послуги», «Про об'єднання співвласників» тощо.

11. Законопроект потребує доопрацювання з урахуванням вимог нормо-проектувальної техніки.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету прийняв рішення, що проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (нова редакція) та інших законодавчих актів України (реєстр. № 3663), поданий народним депутатом України Папієвим М.М., не матиме впливу на показники бюджету (водночас може сприяти оптимізації витрат

Пенсійного фонду України та Фонду соціального страхування України в частині адміністративних витрат). У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності у терміни, визначені автором законопроекту.

Міністерство соціальної політики України не підтримує законопроект та звертає увагу на те, що практичні результати реформування сфери соціального страхування, а також актуальні проблеми, що виникають при виконанні норм чинного Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» дають змогу передбачити, що подальше формування державної політики у цій сфері потрібно спрямовувати насамперед на вдосконалення, спрощення та оптимізацію реалізації функцій страховика, вироблення справедливих підходів до участі у страховій системі страхувальника і застрахованої особи, запровадження ризик-орієнтовної моделі визначення обґрунтованості підстав для проведення страхових виплат. Водночас положення законопроекту не визначають підходів до розв'язання зазначених питань і базуються виключно на зміні адміністративної складової системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Такий підхід не сприятиме досягненню мети, визначеної у пояснювальній записці законопроекту.

Міністерство юстиції України висловлює низку принципових зауважень до положень законопроекту та зазначає, що оскільки поданий проект Закону стосується питань загальнообов'язкового державного соціального страхування працюючих громадян, здійснення заходів правового та організаційно-технічного характеру щодо оптимізації витрат і збалансованості бюджетів фондів соціального страхування для забезпечення фінансової стійкості окремих видів обов'язкового соціального страхування, слід урахувувати позиції Міністерства соціальної політики України, Міністерства фінансів України, а також Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Міністерство фінансів України вважає, що законопроект потребує доопрацювання.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України підтримує законопроект.

Міністерство охорони здоров'я України та Державний центр зайнятості повідомляють про відсутність зауважень пропозицій до проекту Закону.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини повідомляє, що законопроект підтримується за умови врахування зауважень.

Виконавча дирекція Фонду соціального страхування України не підтримує зазначений законопроект в цілому як такий, що створює ряд правових колізій, суперечить визначеним відповідно до Конституції України принципам та загальним правовим, фінансовим та організаційним засадам загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян в Україні, та ставить під загрозу дотримання гарантованого Конституцією України права громадян на соціальний захист.

Пенсійний фонд України повідомляє, що положення законопроекту потребують доопрацювання з урахуванням принципу юридичної визначеності.

Спільний представницький орган сторони репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні звертається з проханням не підтримувати законопроект.

Первинна профспілкова організація управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України у Київській області виступає за підтримку законопроекту.

Розглянувши проект, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України не підтримує вирішення порушеного у проекті питання у запропонованій спосіб. Разом з тим, виходячи з того, що за змістом відповідних положень Конституції України (стаття 116) проведення державної політики у сфері соціального захисту забезпечує Кабінет Міністрів України, то Головне управління вважає логічним для прийняття виваженого рішення щодо внесеного законопроекту отримати відповідний експертний висновок Уряду.

За результатами розгляду, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (нова редакція) та інших законодавчих актів України (реєстр. № 3663), поданий народним депутатом України М.М. Папієвим, керуючись пунктом першим частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання від Комітету визначено Голову Комітету Третякову Галину Миколаївну.

Проект постанови Верховної Ради України додається.

Голова Комітету

Г. М. Третякова

Ковжарова Е.В. 255-41-68

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Третякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 12A1C72050EC685404000000C18C040003E80C00
Дійсний до: 21.06.2021 11:36:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-30/3-2020/245654 від 21.12.2020

298376